

Eliza Lubojańska

"Z Problemów Bibliotek Naukowych Wrocławia" : omówienie serii wydawniczej

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 2 (39), 216-226

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ELIZA LUBOJAŃSKA¹

„Z PROBLEMÓW BIBLIOTEK NAUKOWYCH WROCŁAWIA” OMÓWIENIE SERII WYDAWNICZEJ

Wstęp

Wydawnictwo seryjne „Z Problemów Bibliotek Naukowych Wrocławia” ukazuje się od 2003 roku. Recenzentem naukowym wszystkich dotychczasowych numerów jest dr hab. Maria Pińdykczak-Majerowicz. Początkowo inicjatywa tworzenia cyklu rozwijana była w ramach dwóch uczelni: Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Politechniki Wrocławskiej, w kolejnych latach dołączali przedstawiciele innych dolnośląskich placówek naukowych: Uniwersytetu Ekonomicznego, Uniwersytetu Przyrodniczego, a następnie kolejnych uczelni. W jednym z większych w kraju ośrodków akademickich działa kilkadziesiąt bibliotek naukowych szkół wyższych, bibliotek instytutów badawczych Polskiej Akademii Nauk i Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, dlatego ważne jest, aby pracujący w nich bibliotekarze mieli możliwość dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem w lokalnym środowisku bibliotecznym.

W zamierzeniu twórców wyrażonym w pierwszym numerze na łamach serii prezentowane mają być zagadnienia organizacji i działalności dolnośląskich bibliotek naukowych, gdyż jak zauważono, w istniejących czasopismach z dziedziny bibliotekoznawstwa, bi-

¹ Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

biotekarstwa oraz informacji naukowej takich artykułów brakuje². Do niedawna wydawnictwo to miało na celu umożliwić bibliotekarzom spełnienie jednego z warunków przystąpienia do egzaminu państwowego na bibliotekarza dyplomowanego, tj. wykazanie się publikacją na łamach recenzowanych wydawnictw naukowych. Początkowo nie precyzowano dokładnie, czy seria będzie ukazywała się cyklicznie, jednakże z perspektywy lat zauważa się, że przedsięwzięcie to jest regularnie kontynuowane. Dotychczas w ramach cyklu ukazało się dziesięć zeszytów, każdy z nich koncentruje się na wybranej, szerszej lub wąsko specjalistycznej tematyce i ma własny tytuł. Wszystkie zeszyty dostępne są w wersji elektronicznej na platformie Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej.

W 2008 roku powołano do życia Korporację Bibliotekarzy Wrocławskich, co miało na celu zapobieganie problemom związanym z finansowaniem serii oraz usprawnienie działalności bibliotekarzy na wspólnym forum.

Charakterystyka serii „Z Problemów Bibliotek Naukowych Wrocławia”

1. *Chemia*, pod red. nauk. Marii Pidłypczak-Majerowicz, Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2003, ss. 131
<http://www.dbc.wroc.pl/publication/1560>, 23.05.2014.

Na całość numeru składa się wstęp oraz sześć artykułów opracowanych przez trzy osoby. Tematyka zeszytu koncentruje się wokół zagadnień dziejów, organizacji i problemów związanych z działalnością Biblioteki Wydziału Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego. Artykuł wstępny, napisany przez prof. Ignacego Z. Siemiona, traktuje o podejściu badacza chemika do chemicznej literatury naukowej. Kolejne artykuły, dotyczące organizacji pracy w bibliotece specjalistycznej, zostały opracowane przez Joannę Czyrek oraz Kazimierę Lukjan. Podjęto temat analizy ilościowej artykułów pracowników Wydziału Chemii znajdujących się na liście filadelfij-

² *Chemia*, Z Problemów Bibliotek Naukowych Wrocławia 1, pod red. nauk. M. Pidłypczak-Majerowicz, Wrocław 2003, s. 5.

skiej. Tekst uzupełniono zestawieniami statystycznymi oraz obfitą bibliografią. Osobno omówiono drogę dokumentu do czytelnika, a także chemiczne czasopisma zagraniczne z punktu widzenia polityki gromadzenia zbiorów. W jednym z artykułów przedstawiono zasady ich uporządkowania według przyjętych kryteriów podziału, wyodrębniono cechy wspólne i odrębne gromadzonych dokumentów. Artykuł końcowy poświęcony jest charakterystyce dokumentów życia społecznego gromadzonych w Bibliotece Wydziału Chemii UW.

2. *Biblioteki – bibliotekarze – czytelnicy*, pod red. Joanny Czyrek, Bożeny Górnej, Uniwersytet Wrocławski – Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2005, ss. 137
<http://www.dbc.wroc.pl/publication/1806>, 23.05.2014.

Tom drugi serii składa się z dziesięciu prac usystematyzowanych w trzech blokach tematycznych. Część pierwsza, zatytułowana *Biblioteki naukowe Wrocławia*, zawiera prace prezentujące różne aspekty działalności czterech bibliotek: Biblioteki Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW, Biblioteki Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej UW, Biblioteki Katedry Filologii Niderlandzkiej UW oraz Biblioteki AWF we Wrocławiu.

W części drugiej zebrano prace pod wspólnym tytułem: *Zawodowe losy absolwentów bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego*. Na podstawie badań ankietowych podjęto próbę scharakteryzowania sytuacji zawodowej absolwentów oraz przydatności realizowanych przez nich programów studiów w pracy zawodowej. Badaniem objęto 240 bibliotekarzy pracujących w Bibliotece Głównej i OINT Politechniki Wrocławskiej, w Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego, w Bibliotece Głównej AWF oraz w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu.

Ostatnia część publikacji, zatytułowana *Udostępnianie zbiorów*, zawiera dwa artykuły. W jednym z nich posłużono się ponownie badaniami ankietowymi i omówiono kwestię czytelnictwa czasopism wśród studentów. W ostatnim tekście opisano pracę oddziału udo-

stępniania zbiorów w kontekście komputeryzacji w zakresie norm dotyczących jakości i standaryzacji pracy. Autorami zajmujących opracowań zamieszczonych w tym tomie są bibliotekarze pracujący w Bibliotece Uniwersytetu Wrocławskiego, Bibliotece Głównej i OINT Politechniki Wrocławskiej, w Bibliotece Głównej AWF i w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej.

3. *Wizerunek bibliotekarza*, pod red. Joanny Czyrek, Bożeny Górnej, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2006, ss. 175 <http://www.dbc.wroc.pl/publication/1754>, 23.05.2014.

W tomie trzecim, zatytułowanym *Wizerunek bibliotekarza*, zamieszczono dwanaście prac, które redakcja podzieliła na dwie części. W pierwszej z nich: *Zawód bibliotekarz*, w pięciu artykułach podjęto m.in. kwestie osobowości bibliotekarza zatrudnionego w bibliotece naukowej i aktywności zawodowej bibliotekarzy. Ponadto przybliżono zagadnienia dotyczące wyzwań, jakie stają przed pracownikami bibliotek w kontekście rozwoju sieciowych systemów informacyjnych. Podkreślono wagę wymagań stawianych dzisiejszym bibliotekarzom oraz ewolucję wizerunku bibliotekarza na przestrzeni ostatnich lat.

W części drugiej: *Osobowości wrocławskiego bibliotekarstwa*, zaprezentowano sylwetki kilku znanych bibliotekarzy wrocławskich. Byli wśród nich: Stefan Nawara – dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, pionier powojennego życia kulturalnego, artysta malarz. Kolejno przedstawiono sylwetkę Adama Skury, związanego z Oddziałem Starych Druków w Bibliotece Uniwersyteckiej. Następnie zaprezentowano działalność twórcy Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Rolniczej, ekonomisty Jana Morawskiego. W pozostałych artykułach przybliżono czytelnikom postacie: Aleksandra Kudelskiego – pierwszego dyrektora Biblioteki Głównej Akademii Ekonomicznej, Józefa Długosza – historyka i bibliotekoznawcy, oraz Józefa Cadera – wicedyrektora Biblioteki Głównej i OINT Politechniki Wrocławskiej. Bogata działalność naukowa, dydaktyczna, organizacyjna, artystyczna i wydawnicza, szeroki wachlarz zainteresowań, a także niezwykle rysy osobowościowe to cechy wyróżniające te osoby.

4. *Kolekcje kartograficzne Uniwersytetu Wrocławskiego*, pod red. Joanny Czyrek, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2007, ss. 80

<http://www.dbc.wroc.pl/dlibra/publication/3916>, 23.05.2014.

Na łamach kolejnego tomu skoncentrowano się na wąskim aspekcie pracy bibliotecznej związanym z gromadzeniem, opracowaniem i udostępnianiem zbiorów kartograficznych (geograficznych i geologicznych) na przykładzie Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. W pracy znalazły się cztery artykuły. W pierwszym z nich scharakteryzowano zbiory kartograficzne znajdujące się w trzech ośrodkach: w Zakładzie Kartografii Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego UWr, w Oddziale Zbiorów Kartograficznych Biblioteki Uniwersyteckiej oraz w Bibliotece Instytutu Nauk Geologicznych UWr. Kolejny tekst poświęcono omówieniu projektu badawczego pt. *Badania nad wybranymi mapami wieloarkuszowymi Dolnego Śląska z 2. połowy XIX i 1. połowy XX wieku jako odzwierciedlenie zmian zachodzących w terenie, opracowanymi w systemie komputerowym Virtua*. Następnie analizie formalnej poddano niemieckie XIX- i XX-wieczne mapy topograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem Śląska, wybrane arkusze map zanalizowano pod względem treściowym, chcąc w ten sposób wykazać zmiany przestrzenne zachodzące na terenie Dolnego Śląska w latach 1850-1950. W zamierzeniu twórców praca ma być zachętą i inspiracją dla innych bibliotekarzy w ubieganiu się o projekty badawcze (s. 5-6).

5. *Biblioteka Politechniki Wrocławskiej 1946-2006*, pod red. Henryka Szarskiego, Jadwigi Wojtczak, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2007, ss. 189

<http://www.dbc.wroc.pl/publication/1540>, 23.05.2014.

Tom piąty serii zawiera jedenaście opracowań wieńczących jubileusz sześćdziesięcioletniej działalności Biblioteki Politechniki Wrocławskiej. Autorami wszystkich prac są pracownicy tej instytucji. W tekstach poruszono szerokie spektrum zagadnień związanych z działalnością bibliotek naukowych. W publikacji omówiono

m.in. działania bibliotekarzy w zakresie kontroli i selekcji zbiorów. Następnie zwrócono uwagę na wkład biblioteki w promocję nauki i uczelni poprzez coroczny udział w Dolnośląskim Festiwalu Nauki, zaprezentowano też inicjatywy z tym związane. Kolejny artykuł dotyczy pionierskich w skali ogólnokrajowej działań w zakresie przeprowadzania analiz cytowań, następnie poruszono kwestię dokumentowania dorobku naukowego uczelni.

W pracy podjęto także tematy związane z pracą wydawniczą bibliotek oraz organizacją sieci bibliotecznej w ramach systemu biblioteczno-informacyjnego. Działalność Oddziału Gromadzenia Druków Zwartych przedstawiona została w innym artykule. Kolejne prace dotyczyły najnowszych trendów w funkcjonowaniu bibliotek. Omówiono kwestię optymalizacji narzędzi służących do korzystania z czasopism elektronicznych w wybranych serwisach. Wkład biblioteki w rozwój Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej jest przedmiotem analizy w kolejnej pracy. Ostatni artykuł dotyczy zmian reorganizacyjnych na Politechnice Wrocławskiej, związanych z powstaniem nowego wydziału, a także nowej Biblioteki Wydziału Informatyki i Zarządzania. W omówionym tomie serii znajduje swoje odzwierciedlenie różnorodność prowadzonych działań, świadcząca o systematycznym rozwoju pracowników i wyróżniającej się pozycji tej placówki wśród innych bibliotek technicznych.

6. *Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych*, pod red. Henryka Szarskiego, Małgorzaty Kuzieli, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2008, ss. 253
<http://www.dbc.wroc.pl/publication/2172>, 23.05.2014.

W lipcu 2007 roku odbyła się pierwsza konferencja z cyklu Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych. W imprezie tej udział wzięli goście z bibliotek wielu krajów: Niemiec, Słowacji, Wielkiej Brytanii, Kanady, Stanów Zjednoczonych, Węgier, Macedonii, Holandii, Szwecji i Argentyny, jak też liczni reprezentanci ośrodków krajowych. Celem konferencji było nawiązanie bliższych kontaktów między specjalistami z dziedziny bibliotekarstwa oraz wymiana wzajemnych doświadczeń.

Tom siódmy stanowi pokłosie wspomnianej konferencji. Oprócz referatów wygłoszonych w trakcie obrad do publikacji dołączono również inne prace nawiązujące tematycznie do problematyki konferencji. W artykułach wiele miejsca poświęca się funkcjonowaniu bibliotek za granicą i istniejącym księgozbiорom polonijnym. W zgłoszonych pracach porusza się kwestie związane z obsługą użytkowników, a także dotyczące współpracy bibliotekarzy z wydawcami, możliwościami rozwoju i zasadami wynagradzania w poszczególnych krajach. W tomie obecna jest również problematyka książki elektronicznej, przedstawiono też zasady gromadzenia i udostępniania zasobów cyfrowych.

7. *Osobowości wrocławskiego bibliotekarstwa*, pod red. Joanny Czyrek, Bożeny Górnej, Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich – Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu, Studio Wydawniczo-Poligraficzne TArt, Wrocław 2008, ss. 247
<http://www.dbc.wroc.pl/publication/2882>, 23.05.2014.

Kolejny tom serii poświęcony został w całości prezentacji sylwetek ludzi związanych z wrocławskim bibliotekarstwem. Praca stanowi kontynuację trzeciego numeru cyklu, w którym przedstawiono biogramy sześciu wybitnych pracowników bibliotek. Zeszyt stanowi efekt współpracy bibliotekarzy zatrudnionych w kilkunastu instytucjach naukowych Dolnego Śląska. Na uwagę zasługuje fakt, że niniejszy tom jest pierwszym wydawnictwem powstałym pod auspicjami Korporacji Bibliotekarzy Wrocławskich, stowarzyszenia bibliotekarzy wyróżniających się pod względem rozwoju zawodowego i osobowościowego.

Biogramy zamieszczone w tomie uzupełniono o wspomnienia poświęcone zaprezentowanym sylwetkom bibliotekarzy, bibliotekoznawców i badaczy książki. Losy kilku z nich związane były z Uniwersytetem Wrocławskim (Bronisław Kocowski, Zofia Gaca-Dąbrowska, Anna Aleksiewicz, Jerzy Chodorowski, Maria Przywecka-Samecka). Wśród innych wyróżniających się bibliotekarzy na kartach książki wspomina się takie osoby, jak: Jan Pasierski, Jan Ożóg, Leszek Barg, Stanisław Pietraszko, Irena Mirzeján, Elżbieta

Marczewska-Stańdowa, Aniela Kolbuszowska, Wiesława Jędrzejewska i Iwona Gawrońska-Paluszkiwicz. Redakcja we wstępie wyraża nadzieję, że lektura stanie się inspiracją do pracy nad sobą i czerpania wskazówek do pracy bibliotecznej od sławnych poprzedników (s. 8).

8. *II Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych*, pod red. Henryka Szarskiego, Danuty Dudziak, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2010, ss. 279
<http://www.dbc.wroc.pl/publication/4203>, 23.05.2014.

W tomie ósmym serii zebrano wybrane teksty referatów wygłoszonych na kolejnej konferencji z cyklu Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy Polonijnych. Celem konferencji była wymiana doświadczeń między bibliotekarzami polskimi pracującymi w kraju i za granicą. Problematyka spotkania koncentrowała się wokół zagadnień ujętych w stałych już blokach tematycznych: *Biblioteka w uczelni i regionie* oraz *Źródła elektroniczne w bibliotece i na rynku*. Bibliotekarze dzielili się doświadczeniami na kilku płaszczyznach. W pracach skupiono się na zagadnieniu gromadzenia zbiorów i ich funkcjonalności, procedurach związanych z zamawianiem oraz udostępnianiem poszczególnych kolekcji. Podkreślono czynny udział bibliotekarzy w działalności związanej z oceną parametryczną jednostek oraz omówiono aktywność zawodową bibliotekarzy na polu organizacji konferencji zawodowych.

Odbiorców polskich szczególnie interesowały działania ich kolegów i koleżanek zza granicy. W tej kwestii podjęto zagadnienie projektów bibliecznych realizowanych w macedońskiej bibliotece uniwersyteckiej. Na przykładzie reorganizacji jednego z działów przybliżono działalność amerykańskiej Biblioteki Kongresu, nakreślono formy współpracy Biblioteki Narodowej z British Library w zakresie opracowania polskich starodruków. Nie zabrakło tematów marketingowych związanych z obsługą użytkownika, jego oczekiwaniami oraz statystyką prowadzoną w bibliotekach. Tematyka przygotowania merytorycznego w zakresie kryteriów doboru i metod oceny zawartości kolekcji elektronicz-

nych była przedmiotem rozważań autorki kolejnego artykułu. W pracy poruszono wiele ważkich zagadnień mogących budzić zaciekawienie w kręgach bibliotekarzy pracujących w różnego rodzaju bibliotekach.

9. *Biblioteka Politechniki Wrocławskiej 1946-2011 – historia, działalność, organizacja*, pod red. Henryka Szarskiego, Jadwigi Wojtczak, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2011, ss. 278

<http://www.dbc.wroc.pl/publication/14819>, 23.05.2014.

Kolejny tom związany jest tematycznie z sześćdziesiątą piątą rocznicą powołania do życia Biblioteki Politechniki Wrocławskiej. Zamieszczono w nim czternaście tekstów, w których starano się przedstawić wiele różnorodnych aspektów związanych z dziejami, funkcjonowaniem oraz organizacją biblioteki, począwszy od momentu powstania Biblioteki Głównej i okoliczności powołania kilku bibliotek wydziałowych, po przedstawienie sylwetek najwybitniejszych ludzi, którzy tworzyli zręby tej biblioteki. W kolejnych pracach omówiono różne formy działalności placówki na gruncie szkoleniowym, bibliograficzno-bibliometrycznym, związanym z gromadzeniem zbiorów, prowadzeniem działalności informacyjnej i normalizacyjnej. W zbiorze pojawiły się prace dotyczące księgozbiorów historycznych i bieżących, ich roli i miejsca w ramach uczelni. Oprócz omówienia zasad dokumentacji dorobku naukowego podjęto zagadnienie analizy formalno-tematycznej publikacji pracowników biblioteki. Da się zauważyć, że z każdym kolejnym tomem poszerza się krąg osób zaangażowanych w rozwój wydawnictwa seryjnego, z czego większość stanowią ludzie młodzi, pragnący systematycznie podnosić swoje kwalifikacje.

10. *III Wroclawskie Spotkania Bibliotekarzy*, pod red. Henryka Szarskiego, Danuty Dudziak, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2011, ss. 344
<http://www.dbc.wroc.pl/publication/13731>, 23.05.2014.

Kolejny, najobszerniejszy jak dotychczas tom serii poświęcony został odbywającym się już po raz trzeci Wrocławskim Spotkaniom Bibliotekarzy. Wydarzenie to miało miejsce na przełomie czerwca i lipca 2011 roku na Politechnice Wrocławskiej. Artykuły stanowiące pokłosie konferencji zostały zaprezentowane w trzech blokach tematycznych: *Dokumentowanie i analiza dorobku naukowego* (osiem artykułów), *Biblioteka w uczelni i regionie* (jedenaście artykułów) oraz *Źródła elektroniczne w bibliotece i na rynku* (dziesięć artykułów).

Wśród prac przedstawionych w pierwszej części tematykę wiodącą stanowi analiza i ocena dorobku naukowego pracowników uczelni w Polsce i na świecie, kwestie związane z kwalifikacją i rejestracją dokumentów, a następnie z możliwością wykorzystania danych w ocenie parametrycznej. Wskazano na potrzebę koordynacji działań, przybliżono modelowe rozwiązania funkcjonujące w bibliotekach Politechniki Wrocławskiej i Politechniki Warszawskiej.

W drugiej części pracy scharakteryzowano publikacje cyfrowe gromadzone w bibliotekach, przedstawiono zadania bibliotekarza na przykładzie kilku instytucji, procedury związane z wdrażaniem nowych pracowników do pracy na konkretnym stanowisku. Interesujące są również zagadnienia związane z zajęciami dla studentów bibliotekoznawstwa prowadzonymi w bibliotekach, jak również prezentacja stowarzyszeń bibliotekarskich funkcjonujących w Stanach Zjednoczonych.

W ostatnim bloku zamieszczono teksty dotyczące źródeł elektronicznych w bibliotekach i sposobów podniesienia efektywności ich wykorzystania, kryteriów ich doboru i oceny oferty istniejącej na rynku. Ciekawe są także kwestie dotyczące statystyki i sprawozdawczości bibliotecznej oraz opracowania dokumentów cyfrowych. Na łamach pracy swoimi doświadczeniami podzielili się bibliotekarze pracujący w różnych krajach europejskich: w Wielkiej Brytanii, Szwecji, Macedonii oraz w Stanach Zjednoczonych.

Podsumowanie

Rozległa problematyka podjęta na łamach wydawnictwa zasługuje na uważną lekturę. Seria „Z Problemów Bibliotek Naukowych Wrocławia” godna jest polecenia nie tylko bibliotekarzom pracującym w bibliotekach różnego szczebla, ale także studentom przygotowującym się do podjęcia pracy w placówkach naukowych i kulturalnych. Ponadto jest to ciekawa lektura dla pracowników nauki, których zainteresowania wiążą się z zagadnieniami warsztatowymi i organizacyjnymi dotyczącymi bibliotek.

Należy żywić nadzieję, że seria ta pomyślnie i regularnie będzie kontynuowana, a redaktorom nie zabraknie zapału i środków finansowych, natomiast dolnośląskim bibliotekarzom pomysłów, które będą realizowane w postaci kolejnych artykułów i publikacji.